

Parshat Shmot
God's Willing Ambassador

Simon Wolf

After Moshe's departure from Egypt, Bnei Yisrael's enslavement in Egypt seems to drag on endlessly and their predicament reaches a point of despair and hopelessness. Then finally, God is ready to redeem His people from Mitzrayim. It is summarized by the Torah as follows, "During those many days, the king of Egypt died. Bnei Yisrael were groaning under the bondage and cried out; and their cry for help from the bondage rose up to God. God heard their moaning, and God remembered His covenant with Avraham and Yitzchak and Yaakov. God saw Bnei Yisrael and God took notice."¹ In order for God to provide relief to Bnei Yisrael and fulfill His commitment to the forefathers, He needs to engage a proxy on His behalf to spearhead the efforts to carry out His plan to redeem Bnei Yisrael.

This leads to the subsequent story of the burning bush at the Mountain of God where God attempts to convince Moshe to be His chosen representative for this task. While shepherding, Moshe is captivated by the unusual scene of a bush bursting with flames, yet not being consumed.² When he approaches to investigate the matter, God calls out to Moshe from the bush and identifies Himself. "I am the God of your father, the God of Avraham, the God of Yitzchak and the God of Yaakov." Moshe overwhelmed by the experience "hides his face because he was afraid to gaze at God."³ God continues his soliloquy, "I have indeed seen the plight of My people in Egypt and I have heard their outcry because of their taskmasters; I have taken notice of their suffering. I will descend to rescue them from the Egyptians and to bring them out of that land to a good and spacious land, a land flowing with milk and honey, to the place of the Cana'ani, the Chiti, the Emori, the Perizi, the Chivi, and the Yevusi. Now, the cry of Bnei Yisrael has reached Me; moreover, I have seen how the Egyptians oppress them."⁴ After all this background, God

finally spells out what He would like from Moshe. "And therefore now go, and I will dispatch you to Paraoh, and you shall take My people, Bnei Yisrael, out from Egypt."⁵ Without offering any alternative or option for dissent, God enlists Moshe to be His representative. Given the deference and subordination that Moshe demonstrates upon encountering the divine, one would assume that Moshe would not turn down such an important charge from God. Nevertheless, the Torah relates that Moshe is not the enthusiastic soldier one would expect. Part of this is due to Moshe's unusual character. Moshe, as the Torah later attests, is "very humble, more than any other person on the face of earth."⁶ He therefore is unwilling to believe that he is a worthy representative of God.⁷ This leads to a prolonged dialogue between God and Moshe which takes many twists and turns and seems somewhat repetitive until God finally gets angry with Moshe. While Moshe never formally accepts the role, God's dismissal of all his claims and insistence that he be His emissary finally leads to an implicit assumption by Moshe of the job when he requests permission from his father-in-law to return to his brethren in Egypt.⁸ Even then, Moshe requires additional prodding from God to undertake the mission.⁹ Aside from his innate humility, what makes Moshe so circumspect and reluctant to accept God's appointment?

God's charge to Moshe seemingly involves two aspects. One is to extract Bnei Yisrael from their bondage which entails interacting with Paraoh to secure the release of the people. The other is to bring Bnei Yisrael to a better place which requires engaging with the people and their leadership in order to shepherd them to their destination.⁴ These two commissions appear to be captured in God's enlistment of Moshe, "And therefore now go, and I will dispatch you to Paraoh, and you shall take My people, Bnei Yisrael, out from Egypt."⁵ This is followed by Moshe's demurring that "who am I (מי אנכי)"¹⁰ to carry out these two

¹ ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו ויגועו וישמע אל-האלקים מן העבדה וישמע אלקים את-נאקתם ויזכר אלקים את-בריתו את-אברהם את-יחזק ואת-יעקב ויגרא אלקים את-בני ישראל וידע אלקים: (שמות ב, כג-כה)
² ומשה היה רועה את צאן יתרו חתנו כהן מדין וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל הר האלקים חרבה ויגרא מלאך יקוק אליו בלבת אש מתוך הסנה ויגרא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל ויאמר משה אסרה נא ואגרא את המראה הגדל הזה מדוע לא יבער הסנה: (שמות ג, א-ג)
³ ויגרא יקוק כי סר לראות ויקרא אליו אלקים מתוך הסנה ויאמר משה ויאמר הנני ויאמר אל תקרב הלאם של געליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא ויאמר אנכי אלקי אביך אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלקים: (שמות ג, ד-ו)
⁴ ויאמר יקוק ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני גשיו כי ידעתי את מקביו ואת להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן הארץ והוא אל ארץ טובה

ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש אל מקום הכנעני והחתי והמרי והפרזי והחוי והיבוסי ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים להצים אתם: (שמות ג, ט-ט)
⁵ ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים: (שמות ג, י)
⁶ והאיש משה עניו מאד מפל האדם אשר עלי פני האדמה: (במדבר יב, ג)
⁷ ויאמר משה אל האלקים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים: (שמות ג, יא)
⁸ וילך משה וישב אל יתרו חתנו ויאמר לו אלכה נא ואשובה אל אחי אשר במצרים ואראה העודם חיים ויאמר יתרו למשה לה לשלום: (שמות ד, יח)
⁹ ויאמר יקוק אל משה במדין לך שב מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך: (שמות ד, טו)
¹⁰ ויאמר משה אל האלקים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים: (שמות ג, יא)

missions.¹¹ God then challenges Moshe's hesitation with regards to each of these. Addressing Moshe's assumed lack of worthiness to approach Paraoh, God responds "I will be with you (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ)" and to his supposed lack of qualifications to usher Bnei Yisrael out, God

proffers, "this shall be your sign (זֶה לְךָ הָאוֹת) that it was I who sent you, when you take the people out of Egypt, you shall worship God on this mountain."¹² This is the view of the Ramban that the two parts of the third verse match up with the similar division in the previous two Pesukim.¹³

טבלה א: שמות פרק ג – רמב"ן ואבן עזרא פי' הקצר

(י)	וְעַתָּה לֵכָה וְאַשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲהַ	וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
(יא)	מִי אֲנִי כִּי אֵלְךָ אֶל פְּרַעֲהַ	וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
(יב)	כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ	זֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה

The Ramban himself already notes that there are multiple interpretations of this verse¹⁴ and that is because of the difficulty in explaining "the sign (הָאוֹת)" that is referenced in the Pasuk. A sign usually presages something that will take place in the future. Here, it seems that the sign corroborating the current fact that God sent Moshe will only be realized at some indefinite time in the future. In addition, the language of "this shall be your sign (זֶה לְךָ הָאוֹת)" is generally followed by the detailing of the sign as confirmation for that which was previously mentioned.¹⁵ In this case, it seems that the sign is in the future (בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה), but it does not seem to portend anything already disclosed or, for that matter, anything at all. The Ramban solves this issue by claiming that Moshe did not doubt his ability to lead Bnei Yisrael out of Egypt, since it was in their best interests, and therefore, God's directive "and you shall take My people, Bnei Yisrael, out from Egypt" cannot be taken literally. Rather, it is a reference to God's previously mentioned intent to take Bnei Yisrael into the land of Israel. Moshe was afraid that the people might heed his call to leave Egypt and participate in a communal offering, but they would likely not

acquiesce to follow him, or see him as capable of leading them, in the conquest of the mighty kings found in the land of Israel. God provides Moshe with the sign that the worship of God on this mountain by Bnei Yisrael would confirm and indicate Bnei Yisrael's willingness to accept Moshe's leadership and be led into the land of Israel. The obvious deficit with this explanation is the need to intuit the unwritten key element that the sign is affirming, Moshe's leading Bnei Yisrael into Eretz Canaan, and assume that it is subsumed in the phrase "and you shall take My people, Bnei Yisrael, out from Egypt."

Many other commentaries see the "this shall be your sign (זֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ)" that it was I who sent you" as being independent from the latter statement "when you take the people out of Egypt, you shall worship God on this mountain בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר (הַזֶּה)." In their estimation, the "sign (אוֹת)" is either the S'neh (סִנֵּה) witnessed by Moshe or the fact that God will be with him (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ).¹⁶ For instance, the Rashbam claims that all those before him failed to grasp the true meaning of the verse and that he sees this verse as a tripartite response to Moshe's hesitations.¹⁷ Moshe doubts

¹¹ ועתה לכה בשליחותי אל פרעה... ובעבור שאמר לו ועתה לכה ואשלחך אל פרעה השיב הנה אני רועה, והוא מלך גדול. ובעבור שאמר והוציא, השיב מי אנכי שאוכל להוציא גוי גדול שהם בני ישראל. (אבן עזרא שמות ג, יא) \\ ...והנכון על דרך הפשט, כי הקדוש ברוך הוא אמר למשה שני דברים, שירד להצילו מיד מצרים, והיה אפשר שיצילם מידם בארץ גושן עצמה או קרוב משם, אבל הבטיח עוד להעלותו מן הארץ ההיא כולה אל מקום הכנעני: ומשה נתיירא משתייהו, ואמר מי אנכי כי אלך אל פרעה, אני שפל אנשים רועה צאן והוא מלך גדול, ואם אומר אליו לעזוב את העם כלו יהרגני, כענין שאמר שמואל ושמע שאול והרגני (ש"א טז ב). ואמר עוד מי אנכי כי אוציא את בני ישראל מארץ מצרים, כמו שאמרתי לך להעלותם אל ארץ כנען, כי עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, ולא יחשבו ללכת אחרי אל ארץ עמים גדולים ועצומים ממה, כאשר אמרת להעלותו אל ארץ טובה ורחבה אל מקום הכנעני... (רמב"ן שמות ג, יב) \\ ועוד הרבה מפרשי המקרא

¹² ואמר כי אֶהְיֶה עִמָּךְ זֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה:

¹³ עין הערה 11 \\ ...זאת יראתו של משה רבינו מפרעה ופחדתו מהם. ועל שתייהו ענה ה', אמר לו אל תירא מפרעה כי אני אהיה עמך להצילך. וזה לך האות אל העם כי אנכי שלחתיך אליהם, וכי בהוציאך את העם ממצרים תעבדו את האלוקים על ההר הזה, ומאז יקבלו בעבודת השם ללכת אחרי מצותי, וגם כך יאמינו לעולמי ועצומים ממה, מקום אשר תצום. והנה נגלית לך בהר הזה בלבת אש, כי כן יהיה בעיני כל העם בעבדו אותי בהר הזה: והנה למשה אות כמה שלא יפחד מפרעה כיון שהבטיחו להצילו, ולישראל יהיה להם אות שלא יפחדו מן העמים בבואם אל הר סיני. כי לצאת ממצרים ברצון פרעה אל מקום קרוב דרך ג' ימים לזבוח לאלוקים בודאי ישמעו ויעשו כן בין ברצונם בין שלא ברצונם: (רמב"ן שמות ג, יב)

¹⁴ ואמר כי אהיה עמך וזה לך האות - רבו הפירושים במקרא הזה... (רמב"ן שמות ג, יב)

¹⁵ זֶה לְךָ הָאוֹת אֲשֶׁר יֵבֵא אֶל-שֵׁנִי בְּיָד אֶל-חֲפְנֵי וַיִּפְתַּח בַּיּוֹם אֶחָד יְמִיתוּ שְׁנֵיהֶם: (שמואל א בלד, \\ וזֶה לְךָ הָאוֹת אֲכֹל הַשֶּׁנֶה סְפִיחַ וּבִשְׁנֵה הַשְּׁנִית סְפִיחַ וּבִשְׁנֵה הַשְּׁלִישִׁית זְרָעוֹ וְזָקְרוֹ וְנִטְעוֹ קְרָמִים וְאֶקְלוֹ פְּרִיָם: (מלכים ב יט, כט \\ ישעיהו לז, ל) \\ וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ זֶה לְךָ הָאוֹת מֵאֵת יְקֹקֵךְ כִּי יַעֲשֶׂה יְקֹקֵךְ אֶת־הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר הֵלֵךְ הַצֵּל עַמְּךָ מֵעַלְוֹת אִם-יֵשׁוּב עַמְּךָ מֵעַלְוֹת: (מלכים ב כ, כט \\ דומה לו ישעיהו לח, ט-n)

¹⁶ ויאמר כי אהיה עמך אמרו גאונים וזה לך האות שב למלת כי אהיה עמך. ואחרים אמרו כי הוא רמז לאש הסנה. גם זה אות היה, אם היה המדבר עם משה בספק במחשבתו... (אבן עזרא פי' הקצר שמות ג, יב)

¹⁷ ויאמר משה מי אנכי - מי שרוצה לעמוד על עיקר פשוטו של מקראות הללו ישיכיל בפירושי זה, כי הראשונים ממני לא הבינו בו כלל כלל. משה השיב על שני דברים שאמר לו הק' ללכת אל פרעה וגם להוציא את בני ישראל על ידי מצות פרעה. ומשה השיב על ראשון ראשון מי אנכי כי אלך אל פרעה, ואפילו להביא לו מנחה ודורון? וכי ראוי אני ליכנס בחצר המלך איש נכרי כנמני? וכי אוציא את בני ישראל ממצרים - כלומר ואפילו ראוי אני ליכנס לפני פרעה שוטה אני לשאר דברים, איזה דבר המתקבל לפרעה אומר לו? וכי שוטה הוא פרעה לשמוע לי לשלוח עם רב שהם עבדיו חפשים מארצו? ואיזה דבר המתקבל אומר לו שעל ידי אותו הדיבור אוציאם ממצרים ברשות פרעה? והק' השיב לו על ראשון ראשון ואמר כי אהיה עמך ואתן חנך בעיני המלך ותלך אל פרעה ולא תירא. ומה שאת ירא לפני פרעה, וזה לך האות כי אנכי שלחתיך. הלא אתה רואה בתבערת הסנה כי שלוחו של הק' אני וזה האות לך הוא להיות בטוח שאהיה עמך. וכן מצינו שאמר לו המלאך הלא שלחתיך. ועל מה שאתה אומר וכי אוציא את בני ישראל ממצרים, כלומר באיזה טענה שאומר לפרעה ישמע אלי הוציאם? בהוציאך את העם ממצרים אני מצוה לך עשוי שתעבדו את האלוקים על ההר הזה ותקריבו עולות, וטענה זו תוכל לומר, כי לזבוח לאלוקים יניחם ללכת. ואעפ"י (כן שכאן לא פירש, לבסוף מפרש ושמעו לקולך ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים וגו' ועתה

his worthiness to appear before Paraoth (מי אֲנִי), is fearful for his life in challenging Paraoth (כִּי אֵלֶיךָ) and is uncertain as to on what basis he has a convincing claim to make to Paraoth to allow Bnei Yisrael to leave Egypt (וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל) (מִמִּצְרַיִם). To those claims God responds, "I will be with you (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ)" which will grant you grace before Paraoth, the burning bush should be a sign that those in my service are not consumed (וְזֶה לָּךְ הָאוֹת) (הָאוֹת כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ) so you should not be fearful

of Paraoth and the claim that justifies your asking Paraoth to allow Bnei Yisrael to leave Egypt is in order to worship God on this mountain (בְּהוֹצִיאֲךָ). (אֶת הָעַם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה). Rashi does something similar, but instead of Moshe asking what claim to bring to Paraoth, he is asking what merit do Bnei Yisrael have to warrant their being taken out of Egypt? To which God answers, they will accept the Torah and worship Me on this mountain in the future.¹⁸

טבלה ב: שמות פרק ג – רשב"ם ורש"י פי' ראשון

(י')	וְעַתָּה לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ	אֶל פְּרַעֲהַ	וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
(יא)	מִי אֲנִי	כִּי אֵלֶיךָ אֶל פְּרַעֲהַ	וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
(יב)	כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ	וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ	בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעַם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה

The Ibn Ezra in one interpretation frames the breakdown similar to the Ramban noted above (טבלה א), though he suggests the meaning of the word Ote (אות) is not a sign, but rather "the reason" why I have sent you to take Bnei Yisrael out of Egypt is so that they can worship me.¹⁹ He also offers a possibility that the "sign (אות)" is the S'neh (סנה) witnessed by Moshe which should

strengthen his resolve that God will be with him to face Paraoth and lead the great nation of Israel.²⁰ Then the remainder of the verse "when you take the people out of Egypt, you shall worship God on this mountain (בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעַם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה)" is an independent statement explaining the reason why God is redeeming Bnei Yisrael from Egypt.

טבלה ג: שמות פרק ג – אבן עזרא פי' הארוך

(י')	וְעַתָּה לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲהַ	וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם	
(יא)	מִי אֲנִי כִּי אֵלֶיךָ אֶל פְּרַעֲהַ	וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם	
(יב)	כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ	וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ	בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעַם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה

There is another view in Rashi and the Ibn Ezra that "I will be with you (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ)" resolves all of Moshe's queries and the remainder of the Pasuk is a self-contained separate statement. The sign in the verse is either the burning bush which is an

indication that this is a good place to worship God (Ibn Ezra)²¹ or the sign is Moshe's successful ambassadorship to Egypt which will herald the fact that Bnei Yisrael will worship God on this mountain (Rashi).²²

טבלה ד: שמות פרק ג – רש"י פי' שני ופי' שני באבן עזרא פי' הקצר

(י')	וְעַתָּה לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲהַ	וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם	
(יא)	מִי אֲנִי כִּי אֵלֶיךָ אֶל פְּרַעֲהַ	וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם	
(יב)	כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ	וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ	בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעַם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה

נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר וזנבחה. וכן בכל פעם ופעם היה משה אומר כך לפרעה. וכן מציונו בשמואל כשצוהו הק' למשוך את דוד אמר שמואל להק' ושמע שאול והרגני, והק' אמר לו עלגת בקר תקח בידך ואמרת לזבוח לי"י באתי. אף כאן דרך חכמה צוה למשה בהוציאך וגו' וכן תוכל לומר לו. מי שמפרשים [מקראות הללו על] עניינים אחרים אינם אלא טועים גמורים: (רשב"ם שמות ג, יב) \ \ וגם בחזקוני שם: מי אנכי משה השיב להקב"ה על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון. כי אהיה עמך כנגד מי אנכי כי אנכי שלחתיך כנגד כי אלך אל פרעה בהוציאך את העם הזה כנגד וכי אוציא את בני".

¹⁸ ויאמר כי אהיה עמך - השיבו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון. שאמרת מי אנכי כי אלך אל פרעה, לא שלך היא, כי אם משלי, כי אהיה עמך, וזה המראה אשר ראית בסנה לך האות כי אנכי שלחתיך, וכדאי אני להציל כאשר ראית הסנה עושה שליחותי ואיננו אוכל, כך תלך בשליחותי ואינך ניזוק. וששאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים, דבר גדול יש לי על הוצאה זו, שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף שלושה חדשים שיצאו ממצרים. (פי' ראשון ברש"י שמות ג, יב)

¹⁹ ויאמר כי אהיה עמך אמרו גאונים וזה לך האות שב למלת כי אהיה עמך. ואחרים אמרו כי הוא רמז לאש הסנה. גם זה אות היה, אם היה המדבר עם משה בספק במחשבתו. והנכון בעיני כי אות יתחלק בלשון הקודש לטעמים רבים, כדבר יהונתן וזה לנו האות (ש"א י, ד). וכן: וזה לך האות אכול השנה ספיח (מ"ב יט, כט; ישעיה לז, ל). לאותות

ולמופתים בישראל (ישעיה ח, יח). וטעם וזה לך האות - למה שלחתיך להוציא את העם, שתעבדו אותי על ההר הזה, וכן הכתוב אומר: המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים (ויקרא כב, לג). וכן אמר משה לפרעה: דרך שלשת ימים נלך במדבר, כי ממצרים עד הר סיני ג' ימים.... (אבן עזרא פי' הקצר שמות ג, יב)

²⁰ ובעבור שאמר לו ועתה לכה ואשלחך אל פרעה השיב הנה אני רועה, והוא מלך גדול. ובעבור שאמר והוציא, השיב מי אנכי שאוכל להוציא גוי גדול שהם בני ישראל. ויאמר אני אהיה עמך, ותבא אל פרעה, ותוציא את בני ישראל, והנה נתתי לך אות כי אנכי שלחתיך. וטעם להוציאם, שיעבדוני על ההר הזה, שהראיתי לך בו זה המראה הגדול. וכך הכתוב אומר המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים (ויקרא כב, לג). וכן אמר משה לפרעה דרך שלשת ימים נלך במדבר וזבחנו לך אלקינו (שמות ח, כג). כי זה המהלך בין מצרים הקדמונית ובין הר סיני... (אבן עזרא פי' הארוך שמות ג, יא-יב) גם יתכן להיות פירוש זה לך האות - רמז לסנה, כי זה מקום מובחר שתעבדוני שמה. כי אהיה עמך - תשובת מי אנכי: (אבן עזרא פי' קצר שמות ג, יב)

²² ...דבר אחר כי אהיה עמך וזה שתצליח בשליחותך לך האות על הבטחה אחרת שאני מבטיחך, שכשתוציאם ממצרים תעבדוני אותי על ההר הזה, שתקבלו התורה עליו והיא הזכות העומדת לישראל. ודוגמת לשון זה מצונו (ישעיה לז, ל) וזה לך האות אכול השנה ספיח וגו', מפלת סנחריב תהיה לך אות על הבטחה אחרת שארצכם חרבה מפירות ואני אברך הספיחים: (רש"י שמות ג, יב)

We would like to suggest two other possible readings of these Pesukim, but first let us take a deeper look at the dialogue between God and Moshe. Please simultaneously see the table at the end of the D'var Torah for a visual perspective of the upcoming discussion. A quick look at the extended conversation surrounding God's attempt to convince Moshe to accept the leadership roles, yields some interesting insights. Firstly, nearly all of Moshe's reluctance to accept God's appointment revolves around his uneasiness in leading Bnei Yisrael. Moshe's apprehension in approaching Paraoth is easily quieted by God's simple response that "I will be with you (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ)." In addition, Moshe's claim of inadequacy to present before Paraoth because of his speech impediment and ineloquence²³ is summarily dismissed with a quick chastisement and God's commitment that "I will be with your mouth and instruct you what to say (וְאֶנְכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ) (פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֹר)." Surprisingly, Moshe agrees to and actually does address Paraoth directly until next week's Parsha²⁵ something he is unwilling to do with Bnei Yisrael.²⁶ Why is Moshe so easily placated with regards to his doubts about facing Paraoth yet he is persistently skeptical of leading Bnei Yisrael? It is also noteworthy that the vast majority of the narrative is God speaking to Moshe which makes it more of a monologue rather than a dialogue. It probably reflects the fact that, as Yona finds out, one cannot escape carrying out God's directive; it is just a matter of when, rather than if.

Moshe's predisposition is likely a result of his background and previous experiences (see Parshat Shmot – The Makings of a Leader). Moshe grew up in the house of Paraoth and probably more readily and easily identified as an Egyptian.²⁷ This is especially since his savior was an Egyptian princess who took mercy upon him and demonstrated moral fortitude, no matter the consequences, in the face of the evil perpetrated by her father and nation. It is likely this upbringing that led Moshe, when he resided in Egypt, to act independently, killing an Egyptian taskmaster and

defying Paraoth, without any fear. He is only forced to leave the country because Paraoth issued a death warrant for his actions.²⁸ After Moshe is informed of Paraoth's death⁹ and is reassured that it is safe for him to return, he is much more open to returning to Egypt as God's emissary. Once God addresses his sense of inadequacy and unworthiness, Moshe feels morally compelled to help out "his brethren"²⁹ and conduct diplomacy on their behalf. On the other hand, Moshe's experience with Bnei Yisrael in Egypt is marked by one unfortunate incident which, appropriately or not, forms the basis for Moshe's impression of what is the nature and character of the people of Israel. When Moshe heads out of the palace on the "second" day, he tries to intervene in a quarrel that he witnesses between two Ivrim.³⁰ He is once again bothered by the inappropriate behavior or injustice and tries to mediate the situation. Shockingly, the quarreling parties turn to Moshe and say, "who appointed you to be a leader or ruler over us?" They reject his leadership overtures as well as his moral guidance. Moreover, when he intercedes with the two quarreling Ivrim he encounters, they ask him if he plans to kill them similar to the way he killed the Egyptian. Moshe surmises from this that his supposedly surreptitious actions have now been exposed and it is only a matter of time before the information reaches Paraoth. Rashi quotes the Midrash that suggests that Paraoth was made aware of this incident by informers from amongst Bnei Yisrael.³¹ As a result of this Lashon Ha'ra, Moshe is forced to run away to Midyan where he spends his years of exile shepherding sheep in the Midbar. This difficult incident, especially in contrast to the actions of Bat Paraoth, probably ingrains within Moshe that Bnei Yisrael are an obstinate, unruly and defiant people who are ungovernable informers. This residual bad taste leaves Moshe with no desire to engage in directly leading such a people and likely forms the basis for his persistent suspicions of Bnei Yisrael rejecting his overtures and leadership.

²³ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנִי גַם מִתְמַלֵּם גַּם מִשְׁלֹשׁם גַּם מִזֶּדֶד דְּבָרִים אֶל עַבְדְּךָ כִּי כָבֵד פִּיהּ וְכָבֵד לִשׁוֹן אֲנִי: (שמות ד, י)
²⁴ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי שֵׁם פִּיהּ לְאָדָם אוּ מִי יְשׁוּם אֵלֶם אוּ פִקְחָ אוּ עוֹר הָלֵא אֲנִי יְהוָה: וְעַתָּה לָךְ וְאֲנִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֹר: (שמות ד, יא-יב)
²⁵ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתָּ אֶל־פְּרַעֲוֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי דִבַּרְתִּי אֵלָיךְ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה הֲוֹ אֲנִי עֹרֵל שִׁפְתַּיִם וְאִיךָ יִשְׁמַע אֵלַי פְּרַעֲוֹה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רַא הִנֵּנִי נִתְּתִיךָ אֱלֹהִים לְפְרַעֲוֹה וְאֶהְרֵן אֹחִיךָ: הֲיִהְיֶה נִבְיֵאךָ: אֵתָה תִּדְבֹר אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוְךָ וְאֶהְרֵן אֹחִיךָ: יְדַבֵּר אֶל־פְּרַעֲוֹה וְשַׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם: (שמות ד, יג-טז)
²⁶ וַיְחַר אַף יְהוָה בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֵא אֶהְרֵן אֹחִיךָ הֲלוֹי יְדַעְתִּי כִּי דַבַּר יְדַבֵּר הוּא וְגַם הִנֵּה הוּא יֵצֵא לְקִרְיַתְךָ וְרָצָךְ וְשִׁמְחָ בְּלִבּוֹ: וְדַבַּרְתָּ אֵלָיו וְשִׁמַּת אֵת הַדְּבָרִים בְּפִיו וְאֲנִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וְעִם פִּיהּ וְהוֹרִיתִי אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר תִּעֲשׂוּן: וְדַבַּר הוּא לָךְ אֵל הַעָם וְהִיָּה הוּא יְהִי לָךְ לִפֶּה וְאֵתָה תִּהְיֶה לוֹ לְאֱלֹהִים: (שמות ד, יז-טז)
²⁷ וְתֹאמְרוּן אִישׁ מִצְרַיִם הֲצִילֵנוּ מִיַּד הָרַעִים וְגַם דָּלָה דָּלָה לָנוּ וְיִשְׁקָ אֶת־הַצֹּאן: (שמות ג, י)

²⁸ וַיִּשְׁמַע פְּרַעֲוֹה אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה וַיִּבְקֶשׁ לַהֲרֹג אֶת־מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרַעֲוֹה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל־הַבְּעָרָה: (שמות ב, טו)
²⁹ וְהָיוּ בְנֵי־מִים הֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל־אֶחָיו וַיִּרְא בְּסִבְלַתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרַיִם מִכָּה אִישׁ־עִבְרִי מֵאֶחָיו: (שמות ב, יא) \\ וַיִּלֶךְ מֹשֶׁה וַיֵּשֶׁב אֶל יִתְרֵ חֹתֵנוּ וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהֵי נַפְשִׁי וְאֶשְׁוִבָה אֶל אֶחָי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶרְאֶה הַעוֹדֵם חַיִּים וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ לְמֹשֶׁה לָךְ לְשָׁלוֹם: (שמות ד, יח)
³⁰ וַיֵּצֵא בַיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהָנִיחַ שְׁנֵי אַנְשִׁים עִבְרִים נֹצִים וַיֹּאמֶר לְרִשְׁעֵ לְמַה תִּכָּה רַעַךְ: וַיֹּאמֶר מִי שְׁמַךְ לְאִישׁ שֶׁר וְשִׁפְטֵ עֲלֵינוּ הַלְהַרְגֵנוּ אֵתָה אִמְרָ כַּאֲשֶׁר הִרְגַתָּ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֲנִי נֹדֵעַ הַדְּבָר: (שמות ב, יג-יד)
³¹ אָמַר ר' יְהוּדָה הֲלוֹי בְרַי שְׁלוֹם הִיָּה מֹשֶׁה אוֹמֵר לִפְנֵי הַקִּבָּה רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם מִפְּנֵי מַה זָאת הָאוּמָה מִשְׁתַּעֲבֵדָת, שְׁבַעִים אוֹמוֹת יֵשׁ בְּעוֹלָם וַאֲיִן מִשְׁעוֹבָדוֹת אֵלֵא הָאוּמָה הַזֹּאת בְּלִבָּד, אֲנִי נֹדֵעַ הַחֲטָא הַזֹּאת, כְּדֹכְתֵיב מִשְׁן נֹדֵעַ הַדְּבַר (שמות ב, יד), שְׁלֵא עַל חֲנוּם אֲתָם מִשְׁתַּעֲבָדִים, מַה עֵשָׂה מֹשֶׁה, וַיִּבְרַח מִפְּנֵי פְרַעֲוֹה וְהִלֵּךְ לוֹ לְמִדְיָן אֶצֶל יִתְרוֹ. (תנחומא וזרע ס' יז) וַיִּירָא מֹשֶׁה - כְּפִשְׁטוֹ. וּמִדְרָשׁוֹ דַּאֲגַל עַל שְׂרָאָה בִּישְׂרָאֵל רִשְׁעִים דְּלוֹטְרוּן, אִמְרָ מַעַתָּה שְׁמָא אִינֵם רַאיוּן לְהַגְאָל: (רש"י שְׁמוֹת כ, יד)

There are two impediments to Moshe accepting the role God has in mind for him. His reluctance to lead Bnei Yisrael has already been discussed above. In addition, Moshe sees himself as a willing ambassador for God on behalf of Bnei Yisrael, but he does not see himself as part of the people; they are his brethren who he feels compelled to help, though he does not identify himself as sharing a destiny with them. Given this background, God engages Moshe's services incrementally. God sees each of Moshe's dismissals as a deep down openness to accepting the positions being proposed. The fact that Moshe "turned to see the wondrous sight"³² already indicates a certain level of engagement. Had Moshe not been interested at all, he could have walked away from the burning bush or dismissed God's communication as a daydream. The fact that Moshe responds, even negatively, to God's overtures indicates an interest in God's message and charge and his rejections derive from his humble character.⁶ In order to gain Moshe's full cooperation, God conducts a "sticky negotiation" whereby each rejection or hesitation of Moshe is met by a response and reassurance from God that also includes an incremental increase in what He expects from Moshe.

God does not deceive Moshe of His intent and He therefore upfront presents his grand plan to Moshe. He explains to Moshe that He hears the cry of His people in Egypt and He is ready to redeem them and relieve them of that oppression. Moreover, He is ready to fulfill His covenantal obligations to the forefathers and bring this newly freed nation from Egypt to the land of Cana'an.³³ After this introduction, God repeats that He hears the cries of Bnei Yisrael and sees the oppression they are suffering at the hands of the Egyptians and He is therefore ready to enlist Moshe's help.³⁴ He then simply asks Moshe to act as His ambassador to Paraoth and to free Bnei Yisrael from Egypt.³⁵ Moshe, compelled by his moral aptitude and concern for the oppressed, is pulled by this opportunity. He would be in his comfort zone acting as an ambassador of God to Paraoth and his mission to free his oppressed brethren and set them on their way would meet his desire to help them without having to lead them.³⁶ It is a diplomatic position to promulgate justice after

which Moshe, the reclusive shepherd, could return to the Mountain of God to commune with God or receive his next posting. Despite the intrigue he is nevertheless circumspect of the opportunity because "who am I that I should go to Paraoth and free Bnei Yisrael from Egypt?"⁷ As mentioned previously (please see discussion further on about the structure of the verse), God addresses Moshe's fears and sense of inadequacy (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ), but then adds on a twist that "when you 'take' the people out of Egypt, you shall worship God on this mountain (בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה)." God assumes that His response suffices to mollify Moshe's misgivings and assume Moshe's acquiescence to being an ambassador. He then adds an additional role of religious leader for Moshe which would require a more engaged interaction in leading Bnei Yisrael.

Once again, Moshe's spiritual intuition is intrigued by the prospect of Bnei Yisrael discovering and worshipping God on the same mountain and in the same way that he is currently doing so, but he is skeptical of Bnei Yisrael's willingness to accept his leadership. Moshe therefore questions God as to how to properly represent and present the credentials of the God that has approached him to Bnei Yisrael. His question, "when I come to Bnei Yisrael and say to them, 'The God of your fathers has sent me to you,' and they ask me, 'What is His name?' what shall I say to them?" already presumes a more direct and personal interaction with Bnei Yisrael successfully nudging Moshe closer to the role God wants from him. It is interesting to note that Moshe describes God as "the God of your fathers" excluding himself despite the fact that at the burning bush God identifies Himself as the "God of your (Moshe) father..." Without delving into God's cryptic response, God tells Moshe to tell the people that "Ehyeh (literally translated "I will be") sent me to you" which is parallel to the response that God gave to Moshe of "I will be with you (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ)." The same way that God's commitment to accompany Moshe serves to quiet his fears, the fact that God is now with and attentive to the people should also satisfy their inquisitiveness about God.

³² וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרָה נָא וְאָרְאֶה אֶת הַמַּרְאֵה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדַּוְעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה: (שמות ג,ג)

³³ וַיֹּאמֶר יְקֹנֶן רָאֵה רְאִיתִי אֶת עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֵת צַעֲקוֹתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נַגְשֵׁי כֹּהֵן יְדֹעֵתִי אֶת מִכְאָבוֹ: וְאָרְדָּה לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וְלַהֲעֲלֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהִוא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ אֶל מְקוֹם הַכְּנָעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָעַמִּרִי וְהַכְּרִדִּי וְהַיְבוּסִי: (שמות ג,ג-ח)

³⁴ וַעֲתָה הִנֵּה צַעֲקוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וְגַם רְאִיתִי אֶת הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם: (שמות ג,ט)

³⁵ וַעֲתָה לֵךְ וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲוֵה וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (שמות ג,י)

³⁶ יֵשׁ צָלִיל כֹּהֵל לַגְּבוֹי הַתִּיאוֹר שֶׁל הַמְשֵׁרָה כַּשְׁגֵּרִיר לַפְּרַעֲוֵה וְלֹא כַּמְנַהֵיג יִשִּׁיר לַבְּנֵי בְּרַשְׁב"ם שְׁמוֹת ג': וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם – עַל פִּי הַדְּבָרִים שֶׁתֹּאמַר אֶל פְּרַעֲוֵה מֵאִתִּי. וְגַם בְּרַשְׁב"ם ג'יב: ...וְעַל מַה שֶׁאֵתָּה אוֹמֵר: וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם (שמות ג'י"א), כְּלוֹמַר: בְּאִיזָה טַעֲנָה שְׁאוֹמֵר לַפְּרַעֲוֵה יִשְׁמַע אֵלַי לְהוֹצִיאֵם...

Until now the discussion between God and Moshe is conducted with God's name Elokim (אֱלֹקִים) which represents His directing history through the natural course of events. This is in consonance with Moshe's belief that he will be an ambassador of God who will secure Bnei Yisrael's release, with the help of God (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ), through diplomacy. At this point, with Moshe seemingly on board for a more direct role in leading Bnei Yisrael, God adds an additional dimension to what He expects Moshe to do. He tells Moshe that I want you to convey to Bnei Yisrael that "the God (יְקֹוֹק) of your forefathers...sent me to you...go and gather all the elders of Yisrael and tell them that the God (יְקֹוֹק) of your forefathers appeared to me (וְאָמַרְתָּ) ...and I will take you out from the affliction of Mitzrayim to the land of the Cana'ani..." God has expanded Moshe's role to include the name of God (יְקֹוֹק) that implies miraculous intervention and direct interference in history, gathering together the existing leadership of Bnei Yisrael and conveying God's intent to not only take the people out of Egypt, but to bring them to Eretz Cana'an.

Moshe responds that there is no way the people will believe that the God of miracles appeared to him, nor will they listen to fanciful promises of bringing them to the land of Cana'an (וְהֵן לֹא יֵאֱמִינוּ).³⁷ God assuages Moshe's fears and doubts by providing him with "Otot (אוֹתוֹת)," miraculous signs, to convince Bnei Yisrael that God (יְקֹוֹק) appeared to him and to help win their confidence in the message and mission that Moshe is conveying on behalf of God. To not leave any doubt, God definitively states that "they will listen to you (וְשָׁמְעוּ לְקִלְךָ)." By now, God has gradually moved the discussion from Moshe acting as an ambassador to Moshe's representing the miraculous God, interacting and leading Bnei Yisrael and conveying God's plan for Bnei Yisrael's final destination to be in Eretz Cana'an. Even with all this progress, Moshe still speaks about God to the people in the second-person plural (אֲלֵקִי אֲבִיתֶכֶם), excluding himself, and it still is not clear how involved and long he is willing to remain the leader of Bnei Yisrael.

This brings one to the last charge that God conveys to Moshe. After the elders of Yisrael

listen to your message from God (וְשָׁמְעוּ לְקִלְךָ), God instructs Moshe to go together with them to Paraoh and tell him in the first-person plural, "the God of the Ivrim called to us..." For the first time,³⁸ God indicates to Moshe that he is not simply an ambassador, an outside leader, but that his destiny is intertwined with that of Bnei Yisrael.³⁹ Moshe demurs again because of his lack of charisma and eloquence, but God once again reassures him that He will be with him. Seemingly, finally, God has successfully convinced Moshe to enlist for the two roles He envisioned – to extract Bnei Yisrael from their bondage, which entails interacting with Paraoh to secure the release of the people, and to bring Bnei Yisrael to a better place, which requires engaging with the people and their leadership in order to shepherd them to their destination.

With everything seemingly wrapped up, Moshe throws a curve ball when he finally blurts out to God, "send anyone, but me (שְׁלַח נָא בְיַד תַּשְׁלַח)." God gets angry with Moshe and allows for one concession that Aharon be the intermediary between Moshe and the people. At that moment, Moshe, similar to Yona, learns that when God requests one to act on His behalf, it is not really optional; it is a polite demand. One can delay and attempt to evade one's responsibility, but in the end God will compel one, willingly or not, to carry out His mission. Moshe is now charged to be God's ambassador and reluctantly appointed as the new leader of Bnei Yisrael.

With all this in mind, one could propose the following understanding of the "sign (אוֹת)" and the accompanying verses discussed earlier. The sign, as discussed above, either being the fact that "I will be with you (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ)" or the S'neh (סֵנֶה). Then, the phrases "I will be with you (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ)" and "this shall be your sign (זֶה לָךְ הָאוֹת)" that it was I who sent you" are addressing Moshe's reluctance to accept the roles proposed by God. They are either together addressing Moshe's hesitancy (ג) or "I will be with you (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ)" is a response to Moshe's assumed lack of worthiness to approach Paraoh (מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלֶיךָ אֵל פְּרַעֲוִה) and to his supposed lack of qualifications to usher Bnei Yisrael out, God proffers, "this shall be your sign (זֶה לָךְ הָאוֹת)" that it was I who sent you." The

³⁷ למרות שהפסוקים האלו מופיעים יותר מאוחר בדו-שיח (שמות ד, א-ט) מסתבר שהם קשורים לקטע לפני זה (שמות ג, טו-יז) בגלל ההקבלות הלשוניות וגם להסיר את הבעיה איך משה טוען "ולא ישמענו בקול" אחרי שה' כבר אמר לו ישירות "ושמענו לקולך."

³⁸ זה רמוז בשמות ג, כאשר ה' מזכיר למשה את אלקי אביו יחד עם אלקי האבות: ויאמר אנכי אלקי אביך אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקיי יעקב ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלקים:

³⁹ נראה שמשה קלט את המסר הזה כאשר הוא קורא לבן השני שלו, שכלל הנראה נולד זמן קצר אחרי מעמד הסנה, "...אליעזר, כי אלקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה." (שמות יח, ד)

remainder of the verse, "when you take the people out of Egypt, you shall worship God on this mountain בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֹת (הַהָר הַזֶּה הַאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה)" is actually a charge to Moshe. You will not only take Bnei Yisrael out of Egypt, but you will continue to accompany them and lead them to worship Me on this mountain. You cannot just be an emissary to Paraoth; you must also be the leader of Bnei Yisrael. A more radical reading might be suggested with a similar structure to the second interpretation of Rashi and the Ibn Ezra (טבלה ד). In their view, "I will be with you (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ)" responds all of Moshe's hesitations and the remainder of the Pasuk is an independent statement to be read as follows: "This shall be your sign (וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֶנֶכִּי שְׁלַחְתִּיךָ) that it was I who sent you" or "that I will be with you (כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ)," "when (and if) you take the people out of Egypt, you shall worship God on this mountain בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֹת הַהָר הַזֶּה." In other words, God is promising His accompanying Moshe and Moshe's success as God's ambassador on Moshe's acceptance of the second role of leading Bnei Yisrael and helping them realize their religious goals as a nation. God interconnects the role Moshe is willing to undertake with the role he is hesitant to assume

because God sees them as inextricably intertwined.

Ironically, when Moshe finally takes up the task of approaching Paraoth and Bnei Yisrael, their responses are the exact opposite of what Moshe expected. Bnei Yisrael immediately believe that God has spoken to Moshe and will redeem them.⁴⁰ On the other hand, Paraoth summarily dismisses Moshe's diplomacy and says he has no idea who this God is that Moshe purportedly represents.⁴¹ Not only does he not believe that God spoke to Moshe, he actually demonstrates his disbelief by asserting his dominance and supremacy over Bnei Yisrael by hardening their work conditions and turning the people against Moshe.⁴² Moshe is left despondent when all his preconceived notions are shattered and his one small success is unraveled by Paraoth's intensifying of the slavery.⁴³ Despite Moshe's difficult start and unwillingness to become Bnei Yisrael's leader and shepherd, God, with obvious foresight, chose well as Moshe becomes the preeminent leader of Bnei Yisrael whose sacrifices on behalf of the people knew no bounds.

Shabbat Shalom

שמות פרק ב

- (כג) וַיְהִי בַיּוֹמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הַעֲבֹדָה וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם אֶל־הָאֱלֹקִים מִן־הַעֲבֹדָה:
- (כד) וַיִּשְׁמַע אֱלֹקִים אֶת־נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב:
- (כה) וַיִּרְא אֱלֹקִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹקִים:

שמות פרק ג

- (א) וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֵה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חֹתֵנו כֹּהֵן מִדִּין וַיִּנְהַג אֶת הַצֹּאן אַחֵר הַמְדַבֵּר וַיָּבֵא אֵל הַר הָאֱלֹקִים חֹרֵבָה:
- (ב) וַיִּרְא מִלֶּאךָ יְקֹנֵק אֱלֹו בְּלִבָּת אֲשֶׁר מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיִּרְא וַיְהִי הַסֵּנֶה בַּעַר בְּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינֶנּוּ אֶכְלִי:
- (ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדּוֹעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה:
- (ד) וַיִּרְא יְקֹנֵק כִּי סָר לְרֹאוֹת וַיִּקְרָא אֱלֹו מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הַנְּבִי:
- (ה) וַיֹּאמֶר אֵל תִּקְרַב הֵלֶם שֶׁל גַּעְלִיךָ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא:
- (ו) וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֶלְקֵי אַבְיֶיךָ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם אֱלֹקֵי יִצְחָק וְאֱלֹקֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מֵהֵבִיט אֶל הָאֱלֹקִים:
- (ז) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק רְאֵה רְאִיתִי אֶת עֵבִי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת צַעֲקָתָם שְׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נִגְשִׁיו כִּי יִדְעִתִּי אֶת מַכְאֲבוֹ:
- (ח) וְאַרְדּוּ לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וְלַהֲעֵלְתוֹ מִן הָאֶרֶץ הַהִוא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרוֹחָבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ אֶל מָקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי:
- (ט) וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וְגַם רְאִיתִי אֶת הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם:

שליחות לפרעה	שליחות לבני ישראל
(י) וְעַתָּה לָכֵה וְאַשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲה וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:	
(יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹקִים מִי אֲנֹכִי כִי אֵלֶךְ אֶל פְּרַעֲה וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (יב) וַיֹּאמֶר כִּי אֵהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֶנֶכִּי שְׁלַחְתִּיךָ...	(...וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֶנֶכִּי שְׁלַחְתִּיךָ) בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֹת הַהָר הַזֶּה:

⁴⁰ וַיִּלֶךְ מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן וַיֹּאסְפוּ אֶת־כָּל־זִקְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּדְבְּרוּ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְקֹנֵק אֶל־מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֱתָת לְעֵינֵי הָעָם: וַיִּאֱמָנוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי־פִקֹּד יְקֹנֵק אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת־עֲבָלֵם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ: (שמות ד, כט-לא)
⁴¹ וְאַחֲרַי בָּאוּ מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל־פְּרַעֲה כֹה־אָמַר יְקֹנֵק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת־עַמִּי וַיִּחַגּוּ לִי בַמִּדְבָּר: וַיֹּאמֶר פְּרַעֲה מִי יְקֹנֵק אֲשֶׁר אֲשַׁמְעֵ בְקִלּוֹ לְשַׁלַּח אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא יִדְעִתִּי אֶת־יְקֹנֵק וְגַם אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח: (שמות ה, א-ב)

⁴² וַיֹּאמְרוּ אֱלֹקֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ גִלְכֵה נָא דַרְךְ שְׁלִשֵׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וּנְבַחֲחֶה לִיְקֹנֵק אֱלֹהֵינוּ פֶּן־יִפְגַּעֵנוּ בְּדַבְּרוֹ אוֹ בְּחֹרְבוֹ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵם מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמַה מֹּשֶׁה וְאֶהְרֹן תִּפְרִיעוּ אֶת־הָעָם מִמַּעֲשָׂיו לְכֹן לְסִבְלִיתֵיכֶם: וַיִּפְגַּעוּ אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אֶהְרֹן נֹצְבִים לְקִרְאוֹתָם בְּצִאתָם מֵאֶת פְּרַעֲה: וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם יָרָא יְקֹנֵק עָלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט אֲשֶׁר הִבְאִשְׁתֶּם אֶת־רִיחֹנוּ בְּעֵינֵי פְרַעֲה וּבְעֵינֵי עַבְדָּיו לְתִית־חֹרֵב בֵּינָם לְהַרְגָנוּ: (שמות ה, ג-א)
⁴³ וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶל־יְקֹנֵק וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לְמַה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה לְמַה זֶה שְׁלַחְתָּנִי וּמַאֲז בְּאֵתִי אֶל־פְּרַעֲה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הִרַע לְעַם הַזֶּה וְהִצֵּל לֹא־הִצֵּלְתָּ אֶת־עַמָּךְ: (שמות ה, כב-כג)

<p>(יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹקִים הֲנֵה אֲנֹכִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְאָמְרוּ לִי מִה שְׁמוֹ מָה אָמַר אֱלֹהִים:</p> <p>(יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה אֲהִיֶּה אִשְׁרָךְ וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲהִיֶּה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם:</p>	
<p>(טו) וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹקֵי אַבְרָהָם אֱלֹקֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זְכוֹרִי לְדֹר דָּר:</p> <p>(טז) לָךְ וְאֶסְפֶּת אֶת זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם יְהוָה אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם נֹרְאָה אֵלֵי אֱלֹקֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לֵאמֹר פְּקֹד פְּקַדְתִּי אֶתְכֶם וְאֵת הָעֲשׂוּי לָכֶם בְּמִצְרַיִם:</p> <p>(יז) וְאָמַר אַעֲלֶה אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחֲתִי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַחֲוִי וְהַיְבוּסִי אֶל אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ:</p>	
<p>שמות פרק ד</p> <p>(א) וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא יֵאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְקֹלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נֹרְאָה אֵלֵינוּ יְהוָה:</p> <p>(ב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה <מזה> מִה זֶה בְיָדְךָ וַיֹּאמֶר מִטָּה:</p> <p>(ג) וַיֹּאמֶר הַשְׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנֹחַשׁ וַיִּנָּס מֹשֶׁה מִפְּנֵיו: (ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וְאַחַז בְּזָנְבוֹ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחַזְק בוֹ וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ: (ה) לִמְעַן יֵאֱמִינוּ כִּי נֹרְאָה אֵלֵינוּ יְהוָה אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם אֱלֹקֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב: (ו) וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הֲבֵא נָא יָדְךָ בְּחִיקְךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחִיקוֹ וַיּוֹצֵא וְהִנֵּה יָדוֹ מִצְרַעַת כַּשֵּׁלֶג: (ז) וַיֹּאמֶר הֲשֵׁב יָדְךָ אֶל חִיקְךָ וַיִּשְׁבֵּב יָדוֹ אֶל חִיקוֹ וַיּוֹצֵא מִחִיקוֹ וְהִנֵּה שָׁבָה כַּבָּשָׂר: (ח) וַיְהִי אִם לֹא יֵאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹל הָאֵת הָרִאשׁוֹן וְהָאֲמִינוּ לְקוֹל הָאֵת הַשְׁנִי: (ט) וַיְהִי אִם לֹא יֵאֱמִינוּ גַם לְשֵׁנֵי הָאֵתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹלְךָ וְלִקְוֹת מִמִּימֵי הַיָּר וּשְׁפַכְתָּ הַיַּיִשׁ וְהָיָה הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן הַיָּר וְהָיָה לְדָם בַּיּוֹם הַהוּא:</p>	
<p>שמות פרק ג</p> <p>(יח) וְשָׁמְעוּ לְקוֹלְךָ...</p>	<p>...וּבֵאת אֶתְּךָ וְזַקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְאָמַרְתֶּם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹקֵי הָעִבְרָיִים נִקְרָה עֲלֵינוּ וְעַתָּה נִלְכֶה נָא דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָר וְנִזְבַּחַה לַיהוָה אֱלֹקֵינוּ:</p> <p>(יט) וְאָנֹכִי יֹדְעֵתִי כִּי לֹא יִתֵּן אֶתְכֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהִלָּךְ וְלֹא בִיד חֲזָקָה:</p> <p>(כ) וְשַׁלַּחְתִּי אֶת יָדִי וְהִפֵּיתִי אֶת מִצְרַיִם בְּכָל נִפְלְאוֹתַי אֲשֶׁר אַעֲשֶׂה בְּקִרְבּוֹ וְאַחֲרָיו כִּן יִשְׁלַח אֶתְכֶם:</p> <p>(כא) וְנִתַּתִּי אֶת חֵן הָעַם הַזֶּה בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וְהָיָה כִּי תִלְכוּן לֵאמֹר תִּלְכוּ רֵיקִים:</p> <p>(כב) וְשָׁאֵלָה אִשָּׁה מִשְׁכֹּנְתָהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָה כְּלִי כֶסֶף וְכְלִי זָהָב וּשְׁמֵלֹת וּשְׂמֹתָם עַל בְּנֵיכֶם וְעַל בְּנֹתֵיכֶם וְנִצַּלְתֶּם אֶת מִצְרַיִם:</p>
<p>(יג) וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי שְׁלַח נָא בְיָדְךָ תִּשְׁלַח:</p> <p>(יד) וַיִּחַר אָף יְהוָה בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶהְרֵן אַחִיךָ הֲלוֹי יָדַעְתִּי כִּי דַבֵּר יִדְבַר הוּא וְגַם הִנֵּה הוּא יֹצֵא לְקִרְאוֹתְךָ וְרֹאךָ וְשִׂמַח בְּלִבּוֹ: (טו) וְדַבַּרְתָּ אֵלָיו וְשִׁמַּת אֶת הַדְּבָרִים בְּפִיו וְאָנֹכִי אֲהִיֶּה עִם פִּיךָ וְעִם פִּיהוּ וְהוֹרִיתִי אֶתְכֶם אֶת אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן:</p> <p>(טז) וְדַבַּר הוּא לָךְ אֶל הָעָם וְהָיָה הוּא יְהִיֶּה לָךְ לְפִה וְאֵתָה תְהִיֶּה לוֹ לְאֵלֵהֶם:</p> <p>(יז) וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בוֹ אֶת הָאֵתוֹת:</p>	<p>(י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְמוּל גַּם מִשְׁלֹשִׁים גַּם מֵאֵז דְּבָרְךָ אֶל עַבְדְּךָ כִּי כָבֵד פִּה וְכָבֵד לְשׁוֹן אֲנֹכִי: (יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי שָׁם פִּה לְאָדָם אוֹ מִי יְשׁוּם אֶלֶם אוֹ חֲרַשׁ אוֹ פֹקֵחַ אוֹ עוֹר הֲלֹא אֲנֹכִי יְהוָה:</p> <p>(יב) וְעַתָּה לָךְ וְאֲנֹכִי אֲהִיֶּה עִם פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבַר:</p>
<p>(יז) וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בוֹ אֶת הָאֵתוֹת:</p> <p>(יח) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לָךְ לְקִרְאוֹת מֹשֶׁה הַמְדַבֵּר וַיִּלָּךְ וַיִּפְגְּשֵׁהוּ בְּהַר הָאֱלֹקִים וַיִּשְׁקֹלוּ:</p> <p>(יט) וַיִּגַּד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֶת כָּל־דְּבָרֵי יְהוָה אֲשֶׁר שְׁלַחוּ וְאֵת כָּל־הָאֵתוֹת אֲשֶׁר צִוָּהוּ:</p> <p>(כ) וַיִּלָּךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֵּאָסְפוּ אֶת־כָּל־זַקְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p> <p>(ל) וַיִּדְבַר אַהֲרֹן אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֵתוֹת לְעֵינֵי הָעָם:</p> <p>(לא) וַיֵּאָמְרוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי־פִקֹּד יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת־עֲנָנִים וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ:</p>	<p>שמות פרק ה</p> <p>(א) וְאַחֲרַיִם בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל־פְּרֹעֶה כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת־עַמִּי וַיִּחַגּוּ לִי בְּמִדְבָר:</p> <p>(ב) וַיֹּאמֶר פְּרֹעֶה מִי יְהוָה אֲשֶׁר אֲשַׁמְעֶ בְּקוֹלוֹ לְשַׁלַּח אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא יֹדְעֵתִי אֶת־יְהוָה וְגַם אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח:</p> <p>(ג) וַיֹּאמְרוּ אֱלֹקֵי הָעִבְרָיִם נִקְרָא עֲלֵינוּ נִלְכֶה נָא דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָר וְנִזְבַּחַה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ פֶּן־יִפְגַּעֲנוּ בְּדַבְּרְךָ אוֹ בְּחִרְבּוֹ:</p> <p>(ד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן תִּפְרִיעוּ אֶת־הָעָם מִמַּעֲשָׂיו לְכוּ לְסַבְּלֵיתֵיכֶם:</p>